

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють порядок надання правничих послуг у Європейському Союзі є Директива Ради Європейського Економічного Співтовариства від 22 березня 1977 р. щодо сприяння ефективному здійсненню адвокатами свободи надання послуг (77/249 / ЄЕС); та Директива 98/5/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 лютого 1998 р. щодо сприяння постійному здійсненню професії правника в іншій державі-члені, ніж держави отримання професійної кваліфікації [1, 2].

У статті 1 Директиви Ради Європейського Економічного Співтовариства від 22 березня 1977 р. № 77/249, яка визначає засади здійснення правничої (адвокатської) діяльності, визначено поняття правника (юриста). Зокрема, правником відповідно до цього визначення слід вважати особу, яка вправі здійснювати професійну діяльність у галузі права. Ця ж Директива подає повний перелік найменувань носіїв правничої професії у кожній з держав-членів Європейського Союзу. До прикладу, у Республіці Польща – це *Adwokat, Radca prawny* [1].

Відповідно до статті 4 Директиви Ради Європейського Економічного Співтовариства від 22 березня 1977 р. № 77/249 діяльність, пов'язана з представництвом або захистом клієнта у судовому процесі або перед органами державної влади, буде здійснюватися у кожній приймаючій державі-члені Європейського Союзу у відповідності до умов, встановлених для юристів, які виконують професійну діяльність у цій країні, за винятком усіх умов, що вимагають проживання або реєстрації в професійній організації цієї держави [1].

У статті 5 Директиви зазначено, що для здійснення представницької діяльності або захисту прав осіб у судовому процесі кожна держава-член може вимагати від вищезазначених правників, щоб вони: а) були представлені відповідно до місцевих правил або звичаїв, головному судді та, де це доречно, компетентному голові ради правничих корпорацій у приймаючій державі-члені; б) співпрацювали з правником, який виконує свою професію у цій судовій установі, та, який буде відповідати, за необхідності, перед цим інститутом, або з «*avocat*» або «*procurator*», що виконують таку професію у цьому закладі. Окрім того, у статті 7 Директиви визначено, що компетентні органи влади приймаючої держави-члена вправі попросити особу, яка надає послуги, довести свою кваліфікацію як правника [1].

У Європейському Союзі немає єдиних правил щодо реєстрації іноземних адвокатів у всіх державах-членах Європейського Союзу. Впродовж багатьох років обговорювалося питання запровадження уніфікованої ідентифікаційної картки європейського адвоката для всього Європейського Союзу, що значно б спростило правила в'їзду до приймаючих держав-членів.

Положення Директиви 77/249 були розвинуті та конкретизовані у Директиві 98/5 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 лютого 1998 р. щодо сприяння постійному здійсненню професії правника в іншій державі-члені, ніж держави отримання професійної кваліфікації. Так, згідно зі ст. 4 цієї Директиви адвокат, який бажає займатися своєю професією в державі-члені, крім тієї, в якій він отримав свою професійну кваліфікацію, зобов'язаний зареєструватися у компетентних органах цієї держави-члена. Компетентні органи приймаючої держави-члена реєструють адвоката після подання сертифіката про реєстрацію компетентним органом держави-члена походження [2].

Частиною законодавства була й Директива Ради Європейського Економічного простору від 21 грудня 1988 р. (89/48 / ЄКП) щодо загального підходу до визнання дипломів про вищу освіту, одержаних по завершенні навчання тривалістю не менше 3-х років. Цей акт поширювався і на юристів, незважаючи на те, що сама Директива була скасована ст. 62 Директиви Європейського парламенту та Ради від 7 вересня 2005 р. про визнання професійної кваліфікації (2005/36 / ЄС) [3].

Адвокати Європейського Союзу мають свою організацію на центральному (європейському) рівні – Раду адвокатів та юридичних товариств Європи (*The Council of Bars and Law Societies of Europe – CCBE*), яка була створена у 1960 році, а сьогодні представляє адвокатські організації, що діють в Європейському Союзі та Європейському Економічному Просторі. Повноправними членами CCBE є асоціації адвокатів або асоціації адвокатів від держав-членів Європейського Союзу. Най-

частіше вони є однією організацією з даної країни. У кількох випадках існує два самоврядування або асоціації, пов'язані з ССБЕ. Так, у Республіці Польща це – Krajowa Izba Radców Prawnych i Naczelna Rada Adwokacka.

Ще одним актом є Кодекс етики адвокатів Європейського Союзу (далі – Кодекс), що був прийнятий 28 жовтня 1988 р. У преамбулі Кодексу етики адвокатів Європейського Союзу зазначено, що у суспільстві, збудованому на засаді верховенства права, адвокат виконує особливу роль. Саме на адвоката покладається обов'язок перед правосуддям, перед тими, чії права і свободи підлягають захисту, а тому адвокат повинен не лише відстоювати інтереси своїх клієнтів, але й надавати їм юридичну допомогу у вигляді порад і консультацій. Правовий статус адвоката покладає на нього низку обов'язків як правового, так і морального характеру щодо: клієнта; судів та інших органів влади, з якими адвокат вступає у правові відносини; адвокатури загалом та кожного адвоката зокрема; суспільства, для якого існування самостійного, незалежного та самоврядного правничого фаху є ключовою засадою охорони прав людини у їх співвідношенні з державною владою та іншими публічними інтересами [4].

Метою добровільного виконання засад професійної етики згідно Кодексу визнано забезпечення належного виконання адвокатом його основних функцій. Недотримання положень адвокатської етики є підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. При цьому джерелами етичних норм адвоката є традиції цього правничого фаху. Такі норми регламентують питання організації та професійної діяльності адвокатури у конкретній державі, а також стосуються міждержавних законодавчих, адміністративних і судових процедур у цій сфері [4].

Висновки. Сьогодні право Європейського Союзу створює можливості для адвокатів-членів здійснювати юридичну діяльність на території усього простору Європейського Союзу. Нормативно-правові акти ЄС регулюють питання здійснення такої діяльності в усіх-країнах членах, а нормативне врегулювання питання вільного надання послуг, зробило адвокатів частиною правового режиму вільного ринку ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Dyrektywa Rady z dnia 22 marca 1977 r. mająca na celu ułatwienie skutecznego korzystania przez prawników ze swobody świadczenia usług (77/249/EWG) URL: http://www.ccbe.eu/NTC/document/77249PLpdf18_1396343920.pdf
2. Dyrektywa 98/5/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. mająca na celu ułatwienie stałego wykonywania zawodu prawnika w Państwie Członkowskim innym niż państwo uzyskania kwalifikacji zawodowych URL: <http://ec.europa.eu/assets/near/neighbourhood-enlargement/ccvista/pl/31998l0005-pl.doc>
3. Dyrektywa Rady z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie ogólnego systemu uznawania dyplomów szkół wyższych, przyznawanych na zakończenie przynajmniej trzyletniego kształcenia i szkolenia zawodowego (89/48/EWG) URL: [http://orka.sejm.gov.pl/Drektywy.nsf/all/31989L0048/\\$File/31989L0048.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Drektywy.nsf/all/31989L0048/$File/31989L0048.pdf);
4. Kodeks Etyki Adwokatów Unii Europejskiej, pierwotnie uchwalony podczas Sesji Plenarnej ССБЕ w dniu 28 października 1988 r., a następnie zmieniony uchwałami Sesji Plenarnych ССБЕ w dniach 28 listopada 1998 r., 6 grudnia 2002 r. i 9 maja 2006 r. URL: <http://palestra.pl/old/index.php?go=artykul&id=2712>

С.С. Василів

к.ю.н., старший викладач кафедри ЦПП

А.В. Редько

студентка групи ПВПР-11

ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ СТОРІН У ВРЕГУЛЮВАННІ СПОРУ ЗА УЧАСТІ СУДДІ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Судова система України перебуває на етапі реформування. Основною метою реформ є запровадження судового процесу, який би відповідав міжнародним стандартам. Однією із найбільш глобальних змін, імплементованих у національне законодавство для досягнення зазначеної мети, є запровадження інституту врегулювання спору за участі судді.